

Danıştay 8. Daire E.2023/6088 K.2026/1003 (24.02.2026)

Karar metni, resmî kaynakta yayımlanmış hâliyle aynen aktarılmıştır; taraf adları kaynakta anonimdir.

Danıştay 8. Daire Başkanlığı 2023/6088 E. , 2026/1003 K.

"İçtihat Metni"

T.C.

D A N I Ş T A Y

SEKİZİNCİ DAİRE

Esas No : 2023/6088

Karar No : 2026/1003

DAVACI : ... Sendikası

VEKİLİ : Av. ...

DAVALILAR : 1- ... Başkanlığı

VEKİLİ : Av. ...

2- ... Başkanlığı

VEKİLLERİ : Av. ... - Av. ...

Av. ... - Av. ...

Av. ...

DAVANIN KONUSU : Doçentlik başvuru şartlarında değişiklik yapılmasına dair Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı Genel Kurulu'nun 15/06/2023 tarihli ve 2023.10.183 sayılı (17/08/2023 tarihli güncellemeler dahil) kararında Tabloların;

(1) "3. Lisansüstü Tezlerden Üretilmiş Yayın" bölümünde yer alan; "(Diğer uluslararası/ulusal bilimsel toplantının düzenleme komitesinde, kurum/ tüzel kişilik/ karar organı tarafından resmi olarak görevlendirilmiş üniversite/ enstitü/ bilimsel kurum/ branş derneği akademisyen temsilcisi bulunması zorunludur.)" ibaresinin,

(2) "3. Lisansüstü Tezlerden Üretilmiş Yayın" bölümünde yer alan; "Bu maddenin h bendi kapsamında YÖKSİS veri tabanına kayıtlı öğretim üyelerinin editör olduğu kitap kabul edilir." ibaresinin,

(3) "4. Kitap" bölümünde yer alan "Bu maddenin d bendi kapsamında YÖKSİS veri tabanına kayıtlı öğretim üyelerinin editör olduğu kitap kabul edilir." ibaresinin,

(4) "4. Kitap" bölümünde yer alan "Bu madde kapsamında, sadece ders kitabı dışındaki özgün bilimsel kitaplar ile aynı kitaptaki bölümlerden sadece biri puanlanabilir. Yayımlanan kitabın tüm bölümleri başvuru doçentlik bilim alanı ile ilgili olmak zorundadır." ibaresinin,

(5) "8. Bilimsel Toplantı" bölümünde yer alan "(Diğer uluslararası/ulusal bilimsel toplantının düzenleme komitesinde, kurum/ tüzel kişilik/ karar organı tarafından resmi olarak görevlendirilmiş üniversite / enstitü / bilimsel kurum/branş derneği akademisyen temsilcisi bulunması zorunludur.)" ibaresinin,

(6) "8. Bilimsel Toplantı" bölümünde yer alan "Aynı bilimsel toplantıda sunulan en fazla bir çalışma puanlanabilir." ibaresinin,

(7) “9. Eğitim-Öğretim” bölümünde yer alan “Bu madde kapsamında en az 2 puan almak zorunludur.” ibaresinin,

(8) “9. Eğitim-Öğretim” bölümünün “önlisans dersi vermiş olmak.” ibaresinin bulunmaması suretiyle eksik düzenleme nedeniyle,

(9) Söz konusu değişikliklerin, karar tarihinden itibaren en az dört akademik takvim yarıyıl sonra yürürlüğe gireceği şeklinde düzenleme yapılmamasının sebebiyet verdiği eksik düzenleme nedeniyle Kararın bütününe iptali istenilmektedir.

DAVACININ İDDİALARI:

Davacı tarafından, dava konusu düzenlemelerin hiçbir somut gerekçeye dayanmadığı, bilimsel kaliteyi artırmak amacıyla belirlenmediği, bazı çalışmaların şarta bağlanarak kabul edilmesinin eşitlik ilkesine aykırı olduğu, yapılan düzenlemelerin Anayasa’nın 27. maddesinde yer alan bilim ve sanat özgürlüğüne aykırı olduğu, dava konusu düzenlemelerden, 9. Eğitim-Öğretim bölümünde yer alan “Bu madde kapsamında en az 2 puan almak zorunludur.” ibaresi ile getirilen düzenlemenin öğretim elemanı kadrosunda bulunmayan ve kamu görevlisi olmayan doçent adaylarınca karşılanmasının mümkün olmadığı, söz konusu değişikliklerin, karar tarihinden itibaren en az dört akademik takvim yarıyıl sonra yürürlüğe gireceği şeklinde düzenleme yapılmamasının hukuki güvenlik ilkesine aykırı olduğu ileri sürülmektedir.

DAVALILARIN SAVUNMASI :

Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı'nın Savunmasının Özeti :Davalı idare tarafından, dava konusu düzenlemelerin üst hukuk normlarına uygun olarak tesis edildiği savunulmaktadır.

Üniversitelerarası Kurul Başkanlığı'nın Savunmasının Özeti:Davalı idare tarafından, davanın süresinde açılmadığı, davacının davayı açmakta ehliyetinin bulunmadığı, 3. Lisansüstü Tezlerden Üretilmiş Yayın bölümünde yer alan; “(Diğer uluslararası/ ulusal bilimsel toplantının düzenleme komitesinde, kurum/ tüzel kişilik/ karar organı tarafından resmi olarak görevlendirilmiş üniversite/ enstitü/ bilimsel kurum/ branş derneği akademisyen temsilcisi bulunması zorunludur.)” ibaresi ve “8. Bilimsel Toplantı” bölümünde yer alan “(Diğer uluslararası/ulusal bilimsel toplantının düzenleme komitesinde, kurum/ tüzel kişilik/ karar organı tarafından resmi olarak görevlendirilmiş üniversite / enstitü / bilimsel kurum/branş derneği akademisyen temsilcisi bulunması zorunludur.)” ibaresi ile getirilen şartın amacının, bilimsel toplantının düzenleme komitesinde akademisyen temsilcinin aranmasının sebebi bilimsel toplantının akademik olduğundan emin olmak olduğu, bilimselliği denetlenemeyen, doğrulanamayan, ciddiyeti konusunda şüphe oluşturan toplantıların uluslararası veya ulusal bilimsel toplantı niteliğinde olmadığı, “3. Lisansüstü Tezlerden Üretilmiş Yayın” bölümünde yer alan; “Bu maddenin h bendi kapsamında YÖKSİS veri tabanına kayıtlı öğretim üyelerinin editör olduğu kitap kabul edilir.” ibaresi ve “4. Kitap” bölümünde yer alan “Bu maddenin d bendi kapsamında YÖKSİS veri tabanına kayıtlı öğretim üyelerinin editör olduğu kitap kabul edilir.” ibaresiyle getirilen düzenleme ile YÖKSİS veri tabanına kayıtlı tüm öğretim üyelerinin editör olabilmesinin adayların lehine olduğu “4. Kitap” bölümünde yer alan “Bu madde kapsamında, sadece ders kitabı dışındaki özgün bilimsel kitaplar ile aynı kitaptaki bölümlerden sadece biri puanlanabilir. Yayınlanan kitabın tüm bölümleri başvuru doçentlik bilim alanı ile ilgili olmak zorundadır.” bu düzenleme ile bilimsel üretimin artırılması, çalışmaların derinleştirilmesi ve nitelikli eserlerin ortaya çıkarılmasının amaçlandığı, yayınlanan kitabın tüm bölümlerinin başvuru doçentlik alanı ile ilgili olmasının ise doçentlik başvurularında bütün eserlerde aranan bir gereklilik olduğu, “8. Bilimsel Toplantı” bölümünde yer alan “Aynı bilimsel toplantıda sunulan en fazla bir çalışma puanlanabilir.” bu düzenleme ile ortaya konulan eserlerin daha fazla akademisyene ulaşmasının amaçlandığı, 9. Eğitim-Öğretim” bölümünde

yer alan "Bu madde kapsamında en az 2 puan almak zorunludur." ibaresi ve "9. Eğitim-Öğretim" bölümünün "önlisans dersi vermiş olmak." eksik düzenleme iddiasıyla ilgili olarak; yapılan değişikliğin amacının bilimsel kaliteyi artırmak olduğu belirtilmiş, söz konusu değişikliklerin, karar tarihinden itibaren en az dört akademik takvim yarıyıl sonra yürürlüğe gireceği şeklinde düzenleme yapılmamasının sebebiyet verdiği eksik düzenleme nedeniyle Kararın bütününe iptali talebi ile ilgili olarak; doçentlik kriterlerindeki güncellemelerin kabul edildikleri tarihten sonraki ikinci doçentlik başvuru döneminde uygulanmasının Doçentlik Yönetmeliği'nin 3. maddesinde düzenlediği, dava konusu düzenlemelerin hukuka uygun olduğu savunulmaktadır.

DANIŞTAY TETKİK HÂKİMİ : ...

DÜŞÜNCESİ : Davanın reddi gerektiği düşünülmektedir.

DANIŞTAY SAVCISI : ...

DÜŞÜNCESİ : Dava, Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı Genel Kurulunun 15/06/2023 tarihli ve 10 sayılı oturumunda alınan 2023.10.183 sayılı kararı ile kabul edilen ve bu kararda 17/08/2023 tarihli ve 12 sayılı oturumunda alınan 2023.12.218 sayılı güncelleme kararı ile yapılan değişiklikler dahil Doçentlik Başvuru Şartları'nın;

1- "3. Lisansüstü Tezlerden Üretilmiş Yayın" başlıklı maddesinde yer alan "(Diğer uluslararası/ulusal bilimsel toplantının düzenleme komitesinde, kurum/tüzel kişilik/karar organı tarafından resmi olarak görevlendirilmiş üniversite/enstitü/bilimsel kurum/branş derneği akademisyen temsilcisi bulunması zorunludur.)" ibaresinin,

2- "3. Lisansüstü Tezlerden Üretilmiş Yayın" başlıklı maddesinde yer alan "Bu maddenin h bendi kapsamında YÖKSİS veri tabanına kayıtlı öğretim üyelerinin editör olduğu kitap kabul edilir." ibaresinin,

3- "4. Kitap" başlıklı maddesinde yer alan "Bu maddenin d bendi kapsamında YÖKSİS veri tabanına kayıtlı öğretim üyelerinin editör olduğu kitap kabul edilir." ibaresinin,

4- "4. Kitap" başlıklı maddesinde yer alan "Bu madde kapsamında, sadece ders kitabı dışındaki özgün bilimsel kitaplar ile aynı kitaptaki bölümlerden sadece biri puanlanabilir. Yayınlanan kitabın tüm bölümleri başvurulacak doçentlik bilim alanı ile ilgili olmak zorundadır." ibaresinin,

5- "8. Bilimsel Toplantı" başlıklı maddesinde yer alan "(Diğer uluslararası/ulusal bilimsel toplantının düzenleme komitesinde, kurum/tüzel kişilik/karar organı tarafından resmi olarak görevlendirilmiş üniversite/enstitü/bilimsel kurum/branş derneği akademisyen temsilcisi bulunması zorunludur.)" ibaresinin,

6- "8. Bilimsel Toplantı" başlıklı maddesinde yer alan "Aynı bilimsel toplantıda sunulan en fazla bir çalışma puanlanabilir." ibaresinin,

7- "9. Eğitim-Öğretim" başlıklı maddesinde yer alan "Bu madde kapsamında en az 2 puan almak zorunludur." ibaresinin,

8- "9. Eğitim-Öğretim" başlıklı maddesinde "önlisans dersi vermiş olmak." ibaresine yer verilmemesine ilişkin eksik düzenlemenin,

9- Söz konusu değişikliklerin karar tarihinden itibaren en az dört akademik takvim yarıyıl sonra yürürlüğe gireceği şeklinde düzenleme yapılmamasının sebebiyet verdiği eksik düzenleme nedeniyle kararın tamamının iptali istemiyle açılmıştır.

2547 sayılı Kanun'un "Doçentlik ve atama" başlıklı 24. maddesinde; a) Doçentlik başvuruları, Üniversitelerarası Kurulca belirlenen takvime göre yılda en az iki kez yapılır. Doçentlik başvuruları için aşağıdaki şartlar aranır: (1) Bir lisans diploması aldıktan sonra,

doktora ile tıpta, diş hekimliğinde, eczacılıkta ve veteriner hekimlikte uzmanlık unvanını veya Üniversitelerarası Kurulun önerisi üzerine Yükseköğretim Kurulunca tespit edilen belli sanat dallarının birinde yeterlik kazanmış olmak. (2) Yükseköğretim Kurulu tarafından belirlenen merkezî bir yabancı dil sınavından en az elli beş puan veya uluslararası geçerliliği Yükseköğretim Kurulu tarafından kabul edilen bir yabancı dil sınavından buna denk bir puan almış olmak; doçentlik bilim alanının belli bir yabancı dille ilgili olması halinde ise bu sınavı başka bir yabancı dilde vermek. (3) Üniversitelerarası Kurulun görüşü üzerine Yükseköğretim Kurulu tarafından her bir bilim veya sanat disiplininin özellikleri dikkate alınarak belirlenecek yeterli sayı ve nitelikte özgün bilimsel yayın ve çalışmalar yapmak. b) Üniversitelerarası Kurul, adayın başvurduğu bilim veya sanat dalından beş kişilik bir jüri ve bu jüri için iki yedek üye tespit eder. İlgili bilim veya sanat dalında yeterli öğretim üyesinin bulunmaması halinde, jüri üç üye ile teşkil edilebilir.

Doçentlik sınav jürisinde yer alan asıl ve yedek üyeler, adayın yayın ve çalışmalarını değerlendirerek hazırladıkları ayrıntılı ve gerekçeli kişisel raporlarını Üniversitelerarası Kurula gönderirler. Asıl üyelerin hukuken geçerli bir mazerete dayalı olarak raporunu verememesi halinde, yedek üyelerin raporları, sırasına göre değerlendirmeye esas alınır. Jüri üyelikleri, jüri, değerlendirmeye esas alınan raporlar ve başvuru sonucu ilgililere elektronik ortamda erişime açılır ve bu bilgiler, erişime açıldığı tarihi izleyen beşinci gün ilgililere tebliğ edilmiş sayılır. c) Üniversitelerarası Kurulca yeterli yayın ve çalışmaya sahip olduğuna karar verilen adaya doçentlik unvanı verilir. ç) Doçentlik başvurularında adayların yayın ve çalışmalarına ilişkin esas ve usuller Yükseköğretim Kurulu tarafından çıkarılacak yönetmelikle belirlenir. d) Yükseköğretim kurumları, doçent kadrosuna atama için, doçentlik unvanına sahip olmanın yanında Yükseköğretim Kurulunun onayını almak suretiyle, münhasıran bilimsel kaliteyi artırmak amacına yönelik olarak, bilim veya sanat disiplinleri arasındaki farklılıkları da göz önünde bulundurarak, objektif ve denetlenebilir nitelikte ek koşullar belirleyebilirler. Yükseköğretim kurumlarının belirlediği ek koşullar arasında sözlü sınavın yer alması halinde bu sınav Üniversitelerarası Kurul tarafından oluşturulacak jürilerce yapılır. e) Doçentlik unvanına sahip olanlar yükseköğretim kurumları tarafından ilan edilen doçent kadrolarına başvurur. Doçent kadrosuna başvuran adayların durumlarını incelemek üzere rektör tarafından, varsa biri ilgili birim yöneticisi, en az biri de o üniversite dışından olmak üzere üç profesör tespit edilir. Bu profesörler her aday için ayrı ayrı olmak üzere birer rapor yazarlar ve kadroya atanacak birden fazla aday varsa tercihlerini bildirirler. Üniversite veya yüksek teknoloji enstitüsü yönetim kurulunun bu raporları göz önünde tutarak alacağı karar üzerine, rektör atamayı yapar." hükümlerine yer verilmiştir.

1 ve 5- "3. Lisansüstü Tezlerden Üretilmiş Yayın" başlıklı madde ile "8. Bilimsel Toplantı" başlıklı maddede yer alan "Diğer uluslararası/ulusal bilimsel toplantının düzenleme komitesinde, kurum/tüzel kişilik/karar organı tarafından resmi olarak görevlendirilmiş üniversite/enstitü/bilimsel kurum/branş derneği akademisyen temsilcisi bulunması zorunludur.)" ibaresi hakkında:

Dava konusu düzenleme ile doçentlik başvurularında, adayın lisansüstü tezleriyle ilgili ve bu tezlerden üretilmemiş olmamak kaydıyla ulusal ya da uluslararası bilimsel toplantıda sunulan tam metni/özeti basılı/elektronik olarak yayınlanmış çalışmaya puan verileceği öngörülmüş, koşul olarak da bu uluslararası ya da ulusal bilimsel toplantıların düzenleme komitesinde resmi olarak görevlendirilmiş akademisyen bulunması aranılmıştır.

Uuslararası ya da ulusal toplantılarda belirli bir standartın korunması, bilimsellik ve ciddiyet konusunda yaşanan duraksamaların giderilmesi için bu koşulun getirildiği görülmektedir. Aksi halin kabulü, ticari amaçlarla hareket eden, bilimselliği tartışılır kişi ya da organizasyonlar tarafından düzenlenen toplantıların da doçentlik başvurularında puanlamaya esas alınması söz konusu olabilecektir.

Bu bağlamda yapılan düzenlemenin bilimselliğin ve akademik değerlerin korunmasına yönelik olduğu görüldüğünden, uluslararası/ulusal bilimsel toplantılarda resmi olarak görevlendirilmiş akademisyen temsilcisi bulunması koşulunun aranmasında

hukuka aykırılık bulunmadığı değerlendirilmektedir.

2 ve 3- "3. Lisansüstü Tezlerden Üretilmiş Yayın" başlıklı maddede yer alan, "Bu maddenin h bendi kapsamında YÖKSİS veri tabanına kayıtlı öğretim üyelerinin editör olduğu kitap kabul edilir." ibaresi ile "4. Kitap" başlıklı madde de yer alan "Bu maddenin d bendi kapsamında YÖKSİS veri tabanına kayıtlı öğretim üyelerinin editör olduğu kitap kabul edilir." ibaresi hakkında:

Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı Genel Kurulunun 15/06/2023 tarihli ve 10 sayılı oturumunda alınan 2023.10.183 sayılı kararının, Doçentlik başvuru şartlarının 'Lisansüstü Tezlerden Üretilmiş Yayın' başlıklı 3. maddesinde, adayların lisansüstü tezlerden üretilmiş hangi yayınlarına kaç puan verileceği belirtilmiş, bu başlıkta yer alan (h) bendinde, lisansüstü tezlerden üretilmiş diğer uluslararası ya da ulusal kitapdaki bölüme 3 puan verileceği öngörülmüştür. Yine bu bölümde yer alan açıklamaya göre kitapda yer alan bölüme puan verilebilmesi için, kitabın editörlüğünün yükseköğretim veri tabanına kayıtlı profesör ünvanlı öğretim üyesin tarafından yapılmış olması koşulu getirilmiştir. Benzer düzenlemeye "4. Kitap" başlıklı kısımda da yer verilmiştir. Daha sonra, Yükseköğretim Genel Kurulunun 17/08/2023 tarihli ve 12 sayılı oturumunda alınan 2023.12.218 sayılı kararı ile editörlük görevini yapması gereken öğretim üyesinin profesör olması şartı kaldırılmış, doçent ya da doktor öğretim üyesinin editör olduğu kitapdaki bölüme de puan verilebileceği yolunda değişiklik yapılmıştır.

Dava konusu değişiklikle editörlük görevini yapması gereken öğretim üyelerinin kapsamının genişletildiği sürece doçent ya da doktor öğretim üyesinin de katılımının sağlandığı görülmektedir. Öte yandan, bilimsel yayın ve çalışmalarda belirli bir standartın sağlanması amacına yönelik olarak editörlük görevini yapacak kişilerin YÖKSİS veri tabanına kayıtlı öğretim üyeleri ile sınırlandırılmasında kamu yararı ve hizmet gereklerine aykırı bir durumun bulunmadığı sonucuna varılmaktadır.

4- "4. Kitap" başlıklı maddede yer alan "Bu madde kapsamında, sadece ders kitabı dışındaki özgün bilimsel kitaplar ile aynı kitaptaki bölümlerden sadece biri puanlanabilir. Yayınlanan kitabın tüm bölümleri başvuru alan doçentlik bilim alanı ile ilgili olmak zorundadır." ibaresi hakkında:

Dava konusu düzenleme ile, kitap çalışmasına verilecek puanlar maddeler halinde sıralanmıştır. Adaya, puan verilebilmesi için; eserin, ders kitabı dışında özgün bilimsel kitap olması, aynı kitapta birden çok bölüm olması halinde, sadece birinin puanlamaya esas alınması öngörülmüş ayrıca, kitabın tüm bölümlerinin de doçentlik bilim alanı ile ilgili olması yolunda ek koşullar getirilmiştir.

Kitabın tüm bölümlerinin, başvuru alanla ilgili olmasının doçentlik başvurularında aranılan temel bir gereklilik; yetkinliğin ise başvuru alanında yapılan çalışmalarla değerlendirilmesinin doğal bir durum olduğu şüphesizdir.

Buna göre, davalı idarenin, doçentlik ünvanının verilmesinde, bilimsel çalışmaların derinleştirilmesi, nitelikli eserlerin ortaya konulması ve kalitenin artırılması amacıyla takdir yetkisi kapsamında getirdiği düzenlemelerin kamu yararı ve hizmet gereklerine uygun olduğu anlaşılmaktadır.

6- "8. Bilimsel Toplantı" başlıklı maddede yer alan "Aynı bilimsel toplantıda sunulan en fazla bir çalışma puanlanabilir." ibaresi hakkında:

Aynı bilimsel toplantıda sunulan en fazla bir çalışmanın, doçentlik başvurularında puanlanabileceği yolunda getirilen sınırlamanın, adaylar tarafından hazırlanan çalışmaların ayrı bilimsel toplantılarda sunulması suretiyle daha çok akademisyene ulaşılması amacını taşıdığı anlaşılmaktadır. Farklı zaman ve ortamlarda yapılan sunumların katılım ve akademik camiaya bilimsel katkıyı artıracakı düşünülerek yapılan düzenlemede, hukuka ve kamu yararına aykırılık bulunmamaktadır.

7- "9. Eğitim-Öğretim" başlıklı maddede yer alan "Bu madde kapsamında en az 2 puan almak zorunludur." ibaresi hakkında:

Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı Genel Kurulunun 15/06/2023 tarih ve 10 sayılı oturumunda alınan 2023.10.183 sayılı kararı ile kabul edilen Doçentlik Başvuru Şartları'nın "9. Eğitim-Öğretim" başlıklı maddesinde, doktora veya uzmanlık eğitimi aldıktan sonra dönemlik programlarda dört yarıyıl lisans/lisansüstü ders vermenin karşılığı 1 puan, yıllık programlarda iki yıl lisans/lisansüstü ders vermenin karşılığı 1 puan olarak belirlenmiş ve bu madde kapsamında en az 2 puan almanın zorunlu olduğu belirtilmiştir. Dolayısıyla, doçentliğe başvuracak adayların bu madde kapsamında 2 puan şartını sağlayabilmeleri için dönemlik programlarda sekiz yarıyıl veya yıllık programlarda dört yıl lisans ya da lisansüstü ders vermeleri zorunlu tutulmuştur.

Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı Genel Kurulunun 17/08/2023 tarih ve 12 sayılı oturumunda alınan 2023.12.218 sayılı kararı ile de, Doçentlik Başvuru Şartları'nın "9. Eğitim-Öğretim" başlıklı maddesi değiştirilmiş ve dava konusu halini almıştır. Düzenlemenin dava konusu halinde, dönemlik programlarda dört yarıyıl lisans/lisansüstü ders vermenin karşılığı 2 puan, yıllık programlarda iki yıl lisans/lisansüstü ders vermenin karşılığı 2 puan olarak belirlenmiş, bu madde kapsamında en az 2 puan almanın zorunlu olduğu belirtilmiştir. Böylece, doçentliğe başvuracak adayların bu madde kapsamında 2 puan şartını sağlayabilmeleri için dönemlik programlarda dört yarıyıl veya yıllık programlarda iki yıl lisans ya da lisansüstü ders vermeleri zorunlu hale gelmiştir. Ayrıca, doktora unvanının alınmasından sonra, yükseköğretim kurumlarında en az 2 yıl kadrolu öğretim elemanı olarak görev yapanların 2 puan almış sayılacağı öngörülmüştür.

Yükseköğretim kurumlarında kadrolu olarak görev yapan adaylar, kurumlarında iki yıl görev yapmaları halinde ders verme şartını sağlarken, yükseköğretim kurumlarında kadrolu olarak görev yapmayan adayların kendi kurumlarındaki faaliyetlerinin ders verme yükümlüğüne karşılık gelmediği ve bu şartı sağlayabilmeleri için herhangi bir devlet ya da vakıf üniversitesinde görevlendirme yoluyla dört dönem veya iki yıl ders vermeleri gerektiği anlaşılmaktadır. Bu adaylar tarafından ders verilecek bir üniversitenin bulunamaması veya kurumlarınca görevlendirmenin yapılmaması halinde ise bu şartın sağlanamayacağı, dolayısıyla da doçentliğe başvuru yapılamayacağı görülmektedir.

Bu nedenle, doçentlik başvuru şartları arasında yer alan ders verme şartının yükseköğretim kurumlarında kadrolu olarak görev yapmayan adaylar aleyhine zorlaştırılmasına karşılık söz konusu düzenlemenin bilimsel gerekçesinin ortaya konulamadığı anlaşılmakta bu bağlamda dava konusu düzenlemede hukuka uygunluk bulunmamaktadır.

8- "9. Eğitim-Öğretim" başlıklı maddede "önlisans dersi vermiş olmak." ibaresine yer verilmemesine ilişkin eksik düzenleme iddiası hakkında:

Dava konusu doçentlik başvuru şartlarında değişiklik yapılmasına dair Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı Genel Kurulu'nun 15/06/2023 tarihli ve 2023.10.183 sayılı kararının ekinde yer alan tabloların "9. Eğitim-Öğretim" bölümünde, bulunan şarta göre, adayların doçentlik başvurusunda bulunabilmesi için doktora eğitimi tamamladıktan sonra dönemlik programlarda dört farklı yarı yılda, yıllık programlarda iki farklı yılda lisans/lisansüstü dersi vermiş olmaları gerekmektedir.

Dava konusu düzenleme öncesi 2023 Mart doçentlik başvuru dönemine kadar uygulamada olan "Doçentlik Başvuru Kriterlerinin" "Eğitim-Öğretim" bölümünde yer alan şarta göre doçent adaylarının bir dönem önlisans dersi vermiş olmaları yeterli görülür iken, dava konusu düzenleme ile doçent adaylarına 4 dönem veya 2 yıl boyunca lisans ya da lisans üstü ders vermiş olmak şartı getirilmiştir. Bu şartın istisnası olarak ise doktora ünvanının alınmasından sonra, yükseköğretim kurumlarında en az 2 yıl kadrolu öğretim elemanı olarak görev yapanların bu bölümde yer alan şartı sağlayacağı belirtilmiştir.

Düzenleme ile yükseköğretim kurumlarında kadrolu olarak 2 yıl görev yapan kişilerin ön lisans, lisans veya lisans üstü ders verip vermediği ayırt etmeksizin, dava konusu düzenleme de yer alan şartı sağladığı, buna karşın yükseköğretim kurumlarında kadrolu olarak görev yapmayan kişilerin sadece lisans veya lisans üstü ders vererek 4 dönem/2 yıl ders verme şartını sağlamak zorunda olduğu, böyle bir ayrıma gidilmesinin nedenlerinin davalı idarelerce ortaya konulmadığı açıktır.

Diğer taraftan davalı idareler tarafından, uzun bir dönem boyunca uygulanan ön lisans dersi vermiş olmanın doçentlik başvurularından yeterli görülmesi uygulamasına hangi hizmet gerekleri ve kamu yararı kapsamında son verildiği de somut bilgi ve belgelerle de ortaya konulmamıştır.

9- Söz konusu değişikliklerin karar tarihinden itibaren en az dört akademik takvim yarıyılı sonra yürürlüğe gireceği şeklinde düzenleme yapılmamasının sebebiyet verdiği eksik düzenleme nedeniyle kararın tamamının iptali istemi hakkında:

Doçentlik Yönetmeliğinin, Doçentlik bilim/sanat alanları ve kriterleri başlıklı 3. maddesinde, Doçentlik değerlendirmesinin, Üniversitelerarası Kurulun görüşü üzerine Yükseköğretim Kurulu tarafından belirlenen bilim/sanat alanlarında adayın akademik yayın ve çalışmalarının incelenmesi çerçevesinde yapılacağı, Bilim/sanat alanlarındaki güncellemelerin izleyen dönemde, doçentlik kriterlerindeki güncellemelerin ise kabul edildikleri tarihten sonraki ikinci doçentlik başvuru döneminde uygulanacağı kurala bağlanmıştır.

Buna göre doçentlik kriterlerinde yapılan değişikliklerin hangi tarihten itibaren uygulanacağı konusunda Doçentlik Yönetmeliğinde hüküm bulunduğu, yukarıda anılan kural gereği, dava konusu Doçentlik Başvuru Şartlarının da Mart 2024 döneminde uygulandığı anlaşılmaktadır.

Yönetmelikte öngörülen geçiş hükmüne paralel olarak getirildiği açık olan Doçentlik Başvuru Şartı, üst hukuk normlarına uygun olup bu bağlamda düzenlemede geçiş hükmü bakımından bir eksiklik bulunmamaktadır.

Açıklanan nedenlerle, Doçentlik Başvuru Şartları'nın, "9. Eğitim-Öğretim" başlıklı maddesinde yer alan "Bu madde kapsamında en az 2 puan almak zorunludur." ibaresi ile "9. Eğitim-Öğretim" başlıklı maddesinin, "önlisans dersi vermiş olmak" ibaresine yer verilmemiş olması nedeniyle eksik düzenleme bakımından iptaline, diğer maddeler yönünden davanın reddine karar verilmesi gerektiği düşünülmektedir.

TÜRK MİLLETİ ADINA

Karar veren Danıştay Sekizinci Dairesince, Tetkik Hâkiminin açıklamaları dinlendikten ve dosyadaki belgeler incelendikten sonra gereği görüldü:

İLGİLİ MEVZUAT

2547 sayılı Kanun'un "Doçentlik ve atama" başlıklı 24. maddesinde; a) Doçentlik başvuruları, Üniversitelerarası Kurulca belirlenen takvime göre yılda en az iki kez yapılır. Doçentlik başvuruları için aşağıdaki şartlar aranır: (1) Bir lisans diploması aldıktan sonra,

doktora ile tıpta, diş hekimliğinde, eczacılıkta ve veteriner hekimlikte uzmanlık unvanını veya Üniversitelerarası Kurulun önerisi üzerine Yükseköğretim Kurulunca tespit edilen belli sanat dallarının birinde yeterlik kazanmış olmak. (2) Yükseköğretim Kurulu tarafından belirlenen merkezî bir yabancı dil sınavından en az elli beş puan veya uluslararası geçerliliği Yükseköğretim Kurulu tarafından kabul edilen bir yabancı dil sınavından buna denk bir puan almış olmak; doçentlik bilim alanının belli bir yabancı dille ilgili olması halinde ise bu sınavı başka bir yabancı dilde vermek.(3) Üniversitelerarası Kurulun görüşü üzerine Yükseköğretim Kurulu tarafından her bir bilim veya sanat disiplininin özellikleri dikkate alınarak belirlenecek yeterli sayı ve nitelikte özgün bilimsel yayın ve çalışmalar yapmak. b) Üniversitelerarası Kurul, adayın başvurduğu bilim veya sanat dalından beş kişilik bir jüri ve bu jüri için iki yedek üye tespit eder. İlgili bilim veya sanat dalında yeterli öğretim üyesinin bulunmaması halinde, jüri üç üye ile teşkil edilebilir. Doçentlik sınav jürisinde yer alan asıl ve yedek üyeler, adayın yayın ve çalışmalarını değerlendirerek hazırladıkları ayrıntılı ve gerekçeli kişisel raporlarını Üniversitelerarası Kurula gönderirler. Asıl üyelerin hukuken geçerli bir mazerete dayalı olarak raporunu verememesi halinde, yedek üyelerin raporları, sırasına göre değerlendirmeye esas alınır. (Değişik cümle: 15/4/2020-7243/2 md.) Jüri üyelikleri, jüri, değerlendirmeye esas alınan raporlar ve başvuru sonucu ilgililere elektronik ortamda erişime açılır ve bu bilgiler, erişime açıldığı tarihi izleyen beşinci gün ilgililere tebliğ edilmiş sayılır. c) Üniversitelerarası Kurulca yeterli yayın ve çalışmaya sahip olduğuna karar verilen adaya doçentlik unvanı verilir. ç) Doçentlik başvurularında adayların yayın ve çalışmalarına ilişkin esas ve usuller Yükseköğretim Kurulu tarafından çıkarılacak yönetmelikle belirlenir. d) Yükseköğretim kurumları, doçent kadrosuna atama için, doçentlik unvanına sahip olmanın yanında Yükseköğretim Kurulunun onayını almak suretiyle, münhasıran bilimsel kaliteyi artırmak amacına yönelik olarak, bilim veya sanat disiplinleri arasındaki farklılıkları da göz önünde bulundurarak, objektif ve denetlenebilir nitelikte ek koşullar belirleyebilirler. Yükseköğretim kurumlarının belirlediği ek koşullar arasında sözlü sınavın yer alması halinde bu sınav Üniversitelerarası Kurul tarafından oluşturulacak jürilerce yapılır. e) Doçentlik unvanına sahip olanlar yükseköğretim kurumları tarafından ilan edilen doçent kadrolarına başvurur. Doçent kadrosuna başvuran adayların durumlarını incelemek üzere rektör tarafından, varsa biri ilgili birim yöneticisi, en az biri de o üniversite dışından olmak üzere üç profesör tespit edilir. Bu profesörler her aday için ayrı ayrı olmak üzere birer rapor yazarlar ve kadroya atanacak birden fazla aday varsa tercihlerini bildirirler. Üniversite veya yüksek teknoloji enstitüsü yönetim kurulunun bu raporları göz önünde tutarak alacağı karar üzerine, rektör atamayı yapar." hükümlerine yer verilmiştir. 15/04/2018 tarih ve 30392 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Doçentlik Yönetmeliği'nin 3. maddesinde; "Doçentlik değerlendirmesi, Üniversitelerarası Kurulun görüşü üzerine Yükseköğretim Kurulu tarafından belirlenen bilim/sanat alanlarında adayın akademik yayın ve çalışmalarının incelenmesi çerçevesinde yapılır. Bilim/sanat alanlarındaki güncellemeler izleyen dönemde, doçentlik kriterlerindeki güncellemeler ise kabul edildikleri tarihten sonraki ikinci doçentlik başvuru döneminde uygulanır." hükmüne, yer verilmiştir.

HUKUKİ DEĞERLENDİRME: Doçent unvanını alabilmek için, başvuruçunun doktora yapmış veya tıpta, diş hekimliğinde, eczacılıkta ve veteriner hekimlikte uzmanlık unvanı almış olması, Yükseköğretim Kurulu tarafından belirlenen merkezî bir yabancı dil sınavından en az elli beş puan veya uluslararası geçerliliği Yükseköğretim Kurulu tarafından kabul edilen bir yabancı dil sınavından buna denk bir puan almış olması ve Üniversitelerarası Kurulun görüşü üzerine Yükseköğretim Kurulu tarafından her bir bilim veya sanat disiplininin özellikleri dikkate alınarak belirlenecek asgari sayı ve nitelikte özgün bilimsel yayın ve çalışmalar yapmış olması gerekmektedir.

Doçentlik sürecinin en önemli basamağında adayların, Üniversitelerarası Kurulun görüşü üzerine Yükseköğretim Kurulu tarafından her bir bilim veya sanat disiplininin özellikleri

dikkate alınarak belirlenecek asgari sayı ve nitelikte özgün bilimsel yayın ve çalışmalar yapmış olmaları gerekmektedir. Adayların doçent unvanını almak için yeterli akademik çalışma ve faaliyetlerinin bulunup bulunmadığı Üniversitelerarası Kurul'un önerisi ve Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı'nın onayı ile kabul edilen ve her bir temel alan (12 temel alan) için ayrı ayrı belirlenen Doçentlik Başvuru Şartları esas alınarak ortaya konulmaktadır.

Davalı idarelerin 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu ve 15/04/2018 tarihli Resmi Gazetede yayımlanan Doçentlik Yönetmeliği gereği Doçentlik Başvuru Şartlarını belirleme yetkisine haiz oldukları tartışmasızdır. Ancak bu yetki kullanılırken kamu yararı ve hizmet gereklerine uygun olarak kullanılıp kullanılmadığının denetlenmesi gerekmektedir.

Hukukumuzda, takdir yetkisi, temel amacı faaliyetlerinde kamu yararını gerçekleştirmek olan idarenin belli bir konuda karar alıp almama yahut karar alma hususunda birden fazla seçenek arasında seçim yapma serbestisine sahip olması şeklinde tanımlanmaktadır. Düzenleyici işlemlerde idareye düzenleme yapma yetkisi veren üst normlarda düzenlemenin içeriği itibarıyla belli bir sınır çizilmemesi durumunda, idarenin takdir yetkisi söz konusu olmaktadır.

Anayasa Mahkemesi, kanun koyucunun düzenleme yapma konusunda takdir yetkisine sahip olduğu hallerde, yürürlüğe konulan kanunların Anayasa'ya uygunluk denetimi kapsamında verdiği kararlarda, kanun koyucunun kendisine tanınan takdir yetkisini anayasal sınırlar içinde adalet, hakkaniyet ve kamu yararı ölçütlerini göz önünde tutarak kullanması gerektiğini vurgulamaktadır (AYM, E:2015/109, K:2016/28, 7/4/2016).

Kanun koyucunun sahip olduğu takdir yetkisinin denetiminde Anayasa Mahkemesince de benimsenen bu görüşün, takdir yetkisi kapsamında türev (ikincil) nitelikte düzenleme yapan idarenin tesis ettiği düzenleyici işlemlerin yargısal denetiminde de kullanılacak ölçülü olarak dikkate alınması mümkündür. Bu çerçevede, kendisine düzenleme yapma yetkisi tanınan idarece, düzenlemenin içeriğini belirleme konusundaki takdir yetkisinin Anayasa ve diğer üst normların çizdiği sınırlar içerisinde adalet, kamu hizmeti ve kamu yararı ölçütleri gözetilerek kullanılması gerekmektedir.

Dolayısıyla, takdir yetkisi kullanılarak ihdas edilen düzenleyici işlemlerin yargısal denetiminde, başta normlar hiyerarşisi olmak üzere yukarıda temas edilen ölçütlere göre düzenlemenin denetlenmesi gerektiği, takdir yetkisinin sınırsız olmadığı İdare Hukukunun bilinen ilkelerindendir.

Bu bağlamda; davalı idarelerin takdir yetkisini hukuka uygun kullanıp kullanmadığının incelenmesi gerekmektedir.

"3. Lisansüstü Tezlerden Üretilmiş Yayın" başlıklı maddesinde yer alan "(Diğer uluslararası/ulusal bilimsel toplantının düzenleme komitesinde, kurum/tüzel kişilik/karar organı tarafından resmi olarak görevlendirilmiş üniversite/enstitü/bilimsel kurum/branş derneği akademisyen temsilcisi bulunması zorunludur.)" ibaresi ile "8. Bilimsel Toplantı" bölümünde yer alan "(Diğer uluslararası/ulusal bilimsel toplantının düzenleme komitesinde, kurum/ tüzel kişilik/ karar organı tarafından resmi olarak görevlendirilmiş üniversite / enstitü / bilimsel kurum/branş derneği akademisyen temsilcisi bulunması zorunludur.)" ibaresi yönünden yapılan inceleme;

Bilimsel toplantıların genel amacı; söz konusu toplantılara, katılan bilim insanları ve akademisyenlerin kendi alanlarında veya ilgi duydukları yan alanlarda meydana gelen gelişmeleri, yenilikleri ve yapılan son çalışmaları görme ve tartışma imkânı sunmaktadır. Ayrıca bilimsel toplantılarda ortak ve benzer konularda çalışan bilim insanları bir araya gelerek, oluşturdukları akademik ağlar (network) vasıtası ile çalışmış oldukları alanlardaki

bilgi ve birikimlerini birbirlerine aktarabilmekte, yeni bilimsel ve kuramsal çalışmalarda birlikte hareket etme ve ortak çalışma imkânı sağlamaktadır. (doktrindeki bir esere atıf)

Dava konusu düzenleme ile bir bilimsel toplantıda sunulan çalışmanın doçentlik başvurusunda kullanılabilmesi için, ilgili toplantının bilimsel toplantının düzenleme komitesinde, kurum/ tüzel kişilik/ karar organı tarafından resmi olarak görevlendirilmiş üniversite/ enstitü/ bilimsel kurum/ branş derneği akademisyen temsilcisi bulunması zorunluluğu getirilmiştir.

Davalı idarelerce savunma dilekçelerinde, düzenlemenin getiriliş amacının, bilimsel toplantının akademik olduğundan emin olmak olduğu, bilimselliği denetlenemeyen, doğrulanamayan, ciddiyeti konusunda şüphe oluşturan toplantıların uluslararası veya ulusal bilimsel toplantı niteliğinde olmadığı, getirilen düzenleme ile toplantıların bilimselliği konusunda oluşacak tereddütlerin önüne geçildiği belirtilmiştir.

Bu durumda, yapılan düzenlemenin bilimselliğin ve akademik değerlerin korunmasına yönelik olduğu görüldüğünden, uluslararası/ulusal bilimsel toplantılarda resmi olarak görevlendirilmiş akademisyen temsilcisi bulunması koşulunun aranmasında hukuka aykırılık bulunmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

"3.Lisansüstü Tezlerden Üretilmiş Yayın" başlığının altında yer alan "Bu maddenin (h) bendi kapsamında YÖKSİS veri tabanına kayıtlı öğretim üyelerinin editör olduğu kitap kabul edilir." ibaresi ile "4, Kitap" başlığının altında yer alan "Bu maddenin (d) bendi kapsamında YÖKSİS veri tabanına kayıtlı öğretim üyelerinin editör olduğu kitap kabul edilir." ibaresine ilişkin yapılan incelenme:

Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı Genel Kurulunun 15/06/2023 tarihli ve 10 sayılı oturumunda alınan 2023.10.183 sayılı kararının, Eğitim Bilimleri, Filoloji, Güzel Sanatlar, Hukuk, İlahiyat, Sağlık Bilimleri, Sosyal Beşeri ve İdari Bilimler ve Spor Bilimleri temel alanlarının "Lisansüstü Tezlerden Üretilmiş Yayın" başlıklı maddesinde, adayların lisansüstü tezlerden üretilmiş hangi yayınlarına kaç puan verileceği belirtilmiş, bu başlıkta yer alan (h) bendinde, lisansüstü tezlerden üretilmiş diğer uluslararası ya da ulusal kitaptaki bölüme 3 puan verileceği öngörülmüştür. Yine bu bölümde yer alan açıklamaya göre kitapda yer alan bölüme puan verilebilmesi için, kitabın editörlüğünün yükseköğretim veri tabanına kayıtlı, üniversitesinden resmi izin almış profesör ünvanlı öğretim üyesi tarafından yapılmış olması koşulu getirilmiştir. Benzer düzenlemeye tüm temel alanlarda yer alan "4. Kitap" başlıklı kısımda da yer verilmiştir. Daha sonra, Yükseköğretim Genel Kurulunun 17/08/2023 tarihli ve 12 sayılı oturumunda alınan 2023.12.218 sayılı kararı ile editörlük görevini yapması gereken öğretim üyesinin üniversitesinden resmi izin alması ve profesör olması şartı kaldırılmış, üniversitesinden resmi izin almaksızın doçent ya da doktor öğretim üyesinin editör olduğu kitaptaki bölüme de puan verilebileceği yolunda değişiklik yapılmıştır.

Dava konusu değişiklikle editörlük görevini yapması gereken öğretim üyelerinin kapsamının genişletildiği sürece doçent ya da doktor öğretim üyesinin de katılımının sağlandığı, böylece doçentlik başvurusu yapacak adayların lehine bir düzenleme yapıldığı görülmektedir. Öte yandan, bilimsel yayın ve çalışmalarda belirli bir standartın sağlanması amacına yönelik olarak editörlük görevini yapacak kişilerin YÖKSİS veri tabanına kayıtlı öğretim üyeleri ile sınırlandırılmasında kamu yararı ve hizmet gereklerine aykırı bir durumun bulunmadığı sonucuna varılmaktadır.

"4. Kitap" bölümünde yer alan "Bu madde kapsamında, sadece ders kitabı dışındaki özgün bilimsel kitaplar ile aynı kitaptaki bölümlerden sadece biri puanlanabilir. Yayınlanan kitabın tüm bölümleri başvuru doçentlik bilim alanı ile ilgili olmak zorundadır." ibaresine ilişkin yapılan inceleme;

Dava konusu düzenleme incelendiğinde, kitap çalışmasına verilecek puanların belirli kriterler çerçevesinde maddeler halinde düzenlendiği görülmektedir. Anılan düzenleme ile, adaylara kitap çalışmaları nedeniyle puan verilebilmesi için birtakım objektif koşulların öngörüldüğü; bu kapsamda eserin ders kitabı niteliğinde olmaması, özgün bilimsel kitap vasfını taşıması ve aynı kitap içerisinde birden fazla bölüm bulunması halinde yalnızca bir bölümün puanlamaya esas alınacağına hükme bağlandığı anlaşılmaktadır. Bununla birlikte düzenlemede, kitabın tüm bölümlerinin başvuru alanı ile ilgili olması gerektiği yönünde ek bir şartın da getirildiği görülmektedir.

Bilimsel bir çalışmanın, özellikle akademik yükseltme ve unvan süreçlerinde değerlendirilmesinde, çalışmanın ilgili bilim alanıyla doğrudan bağlantılı olması temel bir gereklilik olarak kabul edilmektedir. Nitekim akademik unvanların verilmesinde amaç, adayın belirli bir bilim alanında bilgi üretme, bilimsel katkı sunma ve akademik yetkinlik ortaya koyma kapasitesinin ölçülmesi olup; bu yetkinliğin de başvuru alanı kapsamında gerçekleştirilen çalışmalar üzerinden değerlendirilmesi bilimsel ve akademik sistemin doğal bir sonucudur.

Bu çerçevede, bir kitap çalışmasının bütün bölümlerinin başvuru alanı ile ilgili olmasının aranması, adayın ilgili alandaki bilimsel üretiminin bütüncül şekilde değerlendirilmesini sağlamaya yönelik olup; akademik unvanların niteliğinin korunması bakımından makul ve objektif bir ölçüt olarak kabul edilmelidir. Aksi yöndeki bir yaklaşımın, farklı disiplinlere ilişkin bölümler içeren bir çalışmanın tamamının başvuru alanı kapsamında değerlendirilmesine yol açarak, bilimsel yetkinliğin ölçülmesinde isabetli sonuçlar doğurmama ihtimalini barındıracağı açıktır.

Davalı idareler tarafından düzenlemenin getiriliş amacının, bilimsel üretimin artırılması, çalışmaların derinleştirilmesi ve nitelikli eserlerin ortaya çıkarılması olduğu ileri sürülmüştür.

Bu itibarla, davalı idarelerin doçentlik unvanının verilmesine ilişkin kriterleri belirlerken bilimsel çalışmaların niteliğini artırmayı amaçlayan ve adayın başvuru alanındaki yetkinliğinin daha sağlıklı şekilde ölçülmesini temin eden düzenleme yapmasının, kamu yararı ve hizmet gereklerine aykırılık taşımadığı sonucuna varılmıştır.

"8. Bilimsel Toplantı" bölümünde yer alan "Aynı bilimsel toplantıda sunulan en fazla bir çalışma puanlanabilir." ibaresi yönünden yapılan inceleme;

Dava konusu düzenleme ile aynı bilimsel toplantıda sunulan en fazla bir çalışmanın doçentlik başvurularında puanlanabileceği yönünde bir sınırlama getirilmiştir. Davalı idarelerce bu sınırlamanın amacının, adaylar tarafından hazırlanan bilimsel çalışmaların farklı bilimsel toplantılarda sunulmasını teşvik ederek bu çalışmaların daha geniş bir akademik çevreye ulaştırılmasını sağlamak olduğu ileri sürülmüştür.

Bu bağlamda, aynı bilimsel toplantıda birden fazla çalışmanın sunulmuş olması halinde yalnızca birinin puanlanmasına ilişkin sınırlamanın, bilimsel faaliyetlerin çeşitlendirilmesini teşvik etmeye yönelik olduğu, adayların farklı akademik platformlarda bilimsel üretimlerini paylaşmalarını özendirdiği ve bu yönüyle akademik yaşamın gelişimine hizmet eden bir düzenleme niteliği taşıdığı görülmektedir. Ayrıca söz konusu düzenlemenin, akademik değerlendirme süreçlerinde ölçme ve değerlendirme kriterlerinin nesnelliğini ve dengeli dağılımını sağlamaya yönelik bir idari takdir yetkisinin kullanımı kapsamında bulunduğu da açıktır.

Bu durumda, dava konusu düzenlemenin bilimsel çalışmaların farklı akademik ortamlarda sunulmasını teşvik ederek akademik etkileşimi artırmayı amaçladığı, bu yönüyle kamu yararı ve hizmet gerekleriyle uyumlu olduğu anlaşıldığından, düzenlemede hukuka aykırılık

bulunmadığı anlaşılmıştır.

"9. Eğitim-Öğretim" bölümünde yer alan "Bu madde kapsamında en az 2 puan almak zorunludur." ibaresi yönünden yapılan inceleme;

Doçentlik başvuru şartlarında değişiklik yapılmasına dair Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı Genel Kurulu'nun 17/08/2023 tarih ve 2023.12.218 sayılı kararı ile, "Doçentlik Başvuru Kriterlerinin" "Eğitim-Öğretim" bölümüne, adayların doçentlik başvurusunda bulunabilmesi için doktora eğitimini tamamladıktan sonra dönemlik programlarda dört farklı yarı yılda veya yıllık programlarda iki farklı yılda lisans/lisansüstü dersi vermiş olmaları şartı getirilmiştir. Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı Genel Kurulu'nun 15/06/2023 tarihli ve 2023.10.183 sayılı kararı ile "Doçentlik Başvuru Kriterlerinde" yapılan düzenleme ile doçent adaylarının doçentlik başvurusu yapabilmesi için, dönemlik programlarda 4 dönem, yıllık programlarda 2 yıl toplam da 4 yıl/8 dönem lisans ya da lisansüstü ders verme şartı getirilmiş, bu şart Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı Genel Kurulu'nun 17/08/2023 tarih ve 2023.12.218 sayılı kararı ile doçent adaylarına 4 dönem veya 2 yıl boyunca lisans ya da lisans üstü dersi vermiş olmak şartı şeklinde değiştirilmiştir.

Üniversitelerde görev alan profesör, doçent ve doktor öğretim üyeleri; bilimsel araştırma yapan, yaptıran, alanında ders veren ve öğrenci yetiştiren bilim insanlarıdır. Bu unvanlara sahip olanlar, salt bilimsel araştırma faaliyeti değil, eğitim öğretim faaliyetlerini de yürütmektedirler. Akademik anlamda eğitim öğretim faaliyeti ise sadece lisansüstü çalışmaları değil, belli bir birikim ve tecrübeyi de kapsamaktadır.

Bununla birlikte; özellikle mesleği akademisyenlik olmayan, ancak lisansüstü eğitiminden sonra dokorasını tamamlayan kişilerin belli bir akademik birikim ve tecrübeye sahip olmadan, üniversite ortamında çalışmadan, yeterli ders verme, araştırma yapma imkânına sahip olmadan doçentlik unvanı için başvuruda bulunmaları ve akabinde doçent olmaları eğitim ve öğretim kalitesinde düşmeye sebep olabilecektir.

Üniversitelerin doçentlik kadrolarına atanma, görevde yükselme usulüne değil açıktan atanma usulüne tabiidir. Söz konusu kadroya atanma için gerekli olan yöntem 2547 sayılı Kanun ve ilgili mevzuatta gösterilmiştir.

Bu nedenle üniversitelerin akademik kadrolarında görev almak isteyen doçent unvanlı kişilerin diğer şartları da taşımaları halinde akademik kadrolara atanabilecekleri açıktır.

Üniversitelerde çalışan akademisyenlerin araştırma ve bilimsel faaliyette bulunmaları esas olmakla birlikte; birer eğitim merkezi konumunda olan bu kurumlarda hem lisans hem de lisansüstü öğrenci yetiştirmeleri de öğretim üyeliğinin tabii ve zorunlu sonucudur.

Bu nedenle; asgari akademik tecrübe birikimine sahip olmaları amaçlanarak, akademik üretimde bilimsel nitelik ve kaliteyi artırmaya, liyakatli ve tecrübeli personeli göreve getirmeye yönelik düzenleme yapılmış olduğu sonucuna varılarak, dava konusu düzenlemenin bu kısmında kamu yararı ve hizmet gereklerine aykırılık görülmemiştir.

Dava konusu doçentlik başvuru şartlarında değişiklik yapılmasına dair Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı Genel Kurulu'nun 15/06/2023 tarihli ve 2023.10.183 sayılı(17/08/2023 tarihli güncellemeler dahil) kararının ekinde yer alan tabloların "9. Eğitim-Öğretim" bölümünün "önlisans dersi vermiş olmak." ibaresinin bulunmaması suretiyle eksik düzenleme nedeniyle iptali istemi yönünden yapılan inceleme;

Dava konusu düzenleme ile "9. Eğitim-Öğretim" bölümünde, bulunan şarta göre, adayların doçentlik başvurusunda bulunabilmesi için doktora eğitimini tamamladıktan sonra dönemlik programlarda dört farklı yarı yılda, yıllık programlarda iki farklı yılda lisans/lisansüstü dersi vermiş olmaları gerekmektedir.

Dava konusu düzenleme öncesi 2023 Mart doçentlik başvuru dönemine kadar uygulamada olan "Doçentlik Başvuru Kriterlerinin" "Eğitim-Öğretim" bölümünde yer alan şarta göre doçent adaylarının bir dönem önlisans dersi vermiş olmaları yeterli görülür iken, dava konusu düzenleme ile doçent adaylarına 4 dönem veya 2 yıl boyunca lisans ya da lisans üstü ders vermiş olmak şartı getirilmiştir. Bu şartın istisnası olarak ise doktora ünvanının alınmasından sonra, yükseköğretim kurumlarında en az 2 yıl kadrolu öğretim elemanı olarak görev yapanların bu bölümde yer alan şartı sağlayacağı belirtilmiştir.

Düzenleme ile yükseköğretim kurumlarında kadrolu olarak 2 yıl görev yapan kişilerin ön lisans, lisans veya lisans üstü ders verip vermediği ayırt etmeksizin, dava konusu düzenleme de yer alan şartı sağladığı, buna karşın yükseköğretim kurumlarında kadrolu olarak görev yapmayan kişilerin sadece lisans veya lisans üstü ders vererek 4 dönem/2 yıl ders verme şartını sağlamak zorunda olduğu, böyle bir ayrıma gidilmesinin nedenlerinin davalı idarelerce ortaya konulmadığı açıktır.

Diğer taraftan davalı idareler tarafından, uzun bir dönem boyunca uygulanan ön lisans dersi vermiş olmanın doçentlik başvurularından yeterli görülmesi uygulamasına hangi hizmet gerekleri ve kamu yararı kapsamında son verildiği de somut bilgi ve belgelerle de savunulamamıştır. Bu durumda, dava konusu düzenlemenin "önlisans dersi vermiş olmak" ibaresi bulunmaması nedeniyle eksik düzenlenen kısımda kamu yararı ve hizmet gereklerine uyarlılık bulunmadığından davanın bu kısım yönünden iptaline karar vermek gerekmektedir.

Söz konusu değişikliklerin karar tarihinden itibaren en az dört akademik takvim yarıyılı sonra yürürlüğe gireceği şeklinde düzenleme yapılmamasının sebebiyet verdiği eksik düzenleme nedeniyle kararın tamamının iptali istemi hakkında yapılan inceleme;

Doçentlik Yönetmeliğinin "Doçentlik bilim/sanat alanları ve kriterleri" başlıklı 3. maddesinde; doçentlik değerlendirmesinin, Üniversitelerarası Kurul'un görüşü üzerine Yükseköğretim Kurulu tarafından belirlenen bilim/sanat alanları kapsamında, adayın akademik yayın ve bilimsel çalışmalarının incelenmesi suretiyle gerçekleştirileceği hüküm altına alınmıştır. Aynı maddede ayrıca, bilim/sanat alanlarına ilişkin güncellemelerin izleyen dönemde uygulanacağı; doçentlik başvuru kriterlerinde yapılacak değişikliklerin ise kabul edildikleri tarihten sonraki ikinci doçentlik başvuru döneminden itibaren yürürlüğe gireceği açıkça düzenlenmiştir.

Bu çerçevede, doçentlik başvuru kriterlerinde yapılan değişikliklerin hangi tarihten itibaren uygulanacağı hususunda Doçentlik Yönetmeliğinde açık bir düzenlemeye yer verildiği görülmektedir. Anılan düzenleme uyarınca, kriterlerde yapılan değişikliklerin derhal uygulanması yerine belirli bir süre öngörülerek yürürlüğe konulması, adayların akademik faaliyetlerini planlayabilmeleri ve yeni kriterlere uyum sağlayabilmeleri bakımından hukuki güvenlik ve belirlilik ilkelerinin bir gereği olarak değerlendirilmelidir. Bu itibarla, söz konusu düzenlemenin idare hukukunun temel ilkeleri arasında yer alan hukuki güvenlik, öngörülebilirlik ve kazanılmış haklara saygı ilkeleriyle de uyumlu olduğu anlaşılmaktadır.

Bu durumda, Doçentlik Yönetmeliğinde öngörülen geçiş hükmüyle uyumlu şekilde getirildiği açık olan dava konusu düzenlemenin üst hukuk normlarına uygun olduğu ve bu bağlamda düzenlemede geçiş hükmü bakımından hukuka aykırılık teşkil eden bir eksiklik bulunmadığı kanaatine varılmıştır.

KARAR SONUCU:

Açıklanan nedenlerle,

1. Dava konusu doçentlik başvuru şartlarında değişiklik yapılmasına dair Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı Genel Kurulu'nun 15/06/2023 tarihli ve 2023.10.183 sayılı kararının

(17/08/2023 tarihli güncellemeler dahil) ekinde yer alan tabloların “9. Eğitim-Öğretim” bölümünün “önlisans dersi vermiş olmak.” ibaresinin bulunmaması suretiyle eksik düzenlenmenin İPTALİNE, Üye ...'nın karşı oyuyla oyçokluğu ile,

2. Dava konusu doçentlik başvuru şartlarında değişiklik yapılmasına dair Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı Genel Kurulu'nun 15/06/2023 tarihli ve 2023.10.183 sayılı (17/08/2023 tarihli güncellemeler dahil) kararında tablolarında yer alan;

a) “3. Lisansüstü Tezlerden Üretilmiş Yayın” bölümünde yer alan; “(Diğer uluslararası/ulusal bilimsel toplantının düzenleme komitesinde, kurum/ tüzel kişilik/ karar organı tarafından resmi olarak görevlendirilmiş üniversite/ enstitü/ bilimsel kurum/ branş derneği akademisyen temsilcisi bulunması zorunludur.)” ibaresi yönünden DAVANIN REDDİNE, Başkan ...'ın ve Üye ...'un karşı oyuyla oyçokluğu ile,

b) “3. Lisansüstü Tezlerden Üretilmiş Yayın” bölümünde yer alan; “Bu maddenin h bendi kapsamında YÖKSİS veri tabanına kayıtlı öğretim üyelerinin editör olduğu kitap kabul edilir.” ibaresi yönünden DAVANIN REDDİNE, oybirliği ile,

c) “4. Kitap” bölümünde yer alan “Bu maddenin d bendi kapsamında YÖKSİS veri tabanına kayıtlı öğretim üyelerinin editör olduğu kitap kabul edilir.” ibaresi yönünden DAVANIN REDDİNE, oybirliği ile,

d) “4. Kitap” bölümünde yer alan “Bu madde kapsamında, sadece ders kitabı dışındaki özgün bilimsel kitaplar ile aynı kitaptaki bölümlerden sadece biri puanlanabilir. Yayınlanan kitabın tüm bölümleri başvuru doçentlik bilim alanı ile ilgili olmak zorundadır.” ibaresi yönünden DAVANIN REDDİNE, oybirliği ile,

e) “8. Bilimsel Toplantı” bölümünde yer alan “(Diğer uluslararası/ulusal bilimsel toplantının düzenleme komitesinde, kurum/ tüzel kişilik/ karar organı tarafından resmi olarak görevlendirilmiş üniversite / enstitü / bilimsel kurum/branş derneği akademisyen temsilcisi bulunması zorunludur.)” ibaresi yönünden DAVANIN REDDİNE, Başkan ...'ın ve Üye ...'un karşı oyuyla oyçokluğu ile,

f) “8. Bilimsel Toplantı” bölümünde yer alan “Aynı bilimsel toplantıda sunulan en fazla bir çalışma puanlanabilir.” ibaresi yönünden DAVANIN REDDİNE, oybirliği ile,

g) “9. Eğitim-Öğretim” bölümünde yer alan “Bu madde kapsamında en az 2 puan almak zorunludur.” ibaresi yönünden DAVANIN REDDİNE, oybirliği ile,

h) Söz konusu değişikliklerin, karar tarihinden itibaren en az dört akademik takvim yarıyıl sonra yürürlüğe gireceği şeklinde düzenleme yapılmamasının sebebiyet verdiği eksik düzenleme yönünden DAVANIN REDDİNE, oybirliği ile,

3. Dava kısmen iptal kısmen ret ile sonuçlandığından ayrıntısı aşağıda gösterilen toplam ... TL yargılama giderinin yarısı olan ... TL'nin davalı idarelerden alınarak davacıya verilmesine, ... TL yargılama giderinin davacı üzerinde bırakılmasına,

4. Karar tarihinde yürürlükte bulunan Avukatlık Asgari Ücret Tarifesi uyarınca ... vekâlet ücretinin davalı idarelerden alınarak davacıya verilmesine,

5. Karar tarihinde yürürlükte bulunan Avukatlık Asgari Ücret Tarifesi uyarınca ... TL vekalet ücretinin davacıdan alınarak davalı idarelere verilmesine,

6. Posta giderleri avansından artan tutarın kararın kesinleşmesinden sonra istemleri halinde taraflara iadesine,

7. Bu kararın tebliğ tarihini izleyen 30 (otuz) gün içerisinde Danıştay İdari Dava Daireleri Kuruluna temyiz yolu açık olmak üzere,

24/02/2026 tarihinde karar verildi.

KARŞI OY :

(X)- Dava konusu Doçentlik başvuru şartlarında değişiklik yapılmasına dair Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı Genel Kurulu'nun 15/06/2023 tarihli ve 2023.10.183 sayılı (17/08/2023 tarihli güncellemeler dahil) kararında; Tabloların "3. Lisansüstü Tezlerden Üretilmiş Yayın" bölümünde yer alan; "(Diğer uluslararası/ ulusal bilimsel toplantının düzenleme komitesinde, kurum/ tüzel kişilik/ karar organı tarafından resmi olarak görevlendirilmiş üniversite/ enstitü/ bilimsel kurum/ branş derneği akademisyen temsilcisi bulunması zorunludur.)" ibaresi ve "8. Bilimsel Toplantı" bölümünde yer alan "(Diğer uluslararası/ulusal bilimsel toplantının düzenleme komitesinde, kurum/ tüzel kişilik/ karar organı tarafından resmi olarak görevlendirilmiş üniversite / enstitü / bilimsel kurum/branş derneği akademisyen temsilcisi bulunması zorunludur.)" ibarelerine yer verilmiştir.

2547 sayılı Kanun'un "Doçentlik ve atama" başlıklı 24. maddesinde; ".....Üniversitelerarası Kurul, adayın başvurduğu bilim veya sanat dalından beş kişilik bir jüri ve bu jüri için iki yedek üye tespit eder. İlgili bilim veya sanat dalında yeterli öğretim üyesinin bulunmaması halinde, jüri üç üye ile teşkil edilebilir. Doçentlik sınav jürisinde yer alan asıl ve yedek üyeler, adayın yayın ve çalışmalarını değerlendirerek hazırladıkları ayrıntılı ve gerekçeli kişisel raporlarını Üniversitelerarası Kurula gönderirler. Asıl üyelerin hukuken geçerli bir mazerete dayalı olarak raporunu verememesi halinde, yedek üyelerin raporları, sırasına göre değerlendirmeye esas alınır. Jüri üyelikleri, jüri, değerlendirmeye esas alınan raporlar ve başvuru sonucu ilgililere elektronik ortamda erişime açılır ve bu bilgiler, erişime açıldığı tarihi izleyen beşinci gün ilgililere tebliğ edilmiş sayılır.

c) Üniversitelerarası Kurulca yeterli yayın ve çalışmaya sahip olduğuna karar verilen adaya doçentlik unvanı verilir....." düzenlemesi yer almaktadır.

15/04/2018 tarih ve 30392 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Doçentlik Yönetmeliği'nin "Doçentlik değerlendirmesi" başlıklı 6. maddesinde; "Doçentlik değerlendirme jürisi, adayın başvuru dosyasını ilk olarak bilimsel araştırma ve yayın etiğine aykırılık bulunup bulunmadığı ve asgari başvuru şartlarının sağlanıp sağlanmadığı yönünden değerlendirir. Jürinin bilimsel araştırma ve yayın (Değişik ibare:RG-10/8/2021-31564) etiği ihlali yönündeki değerlendirme raporları, ilgili Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Komisyonu tarafından incelenir. Jürinin adayın asgari başvuru şartlarını sağlamadığı yönündeki değerlendirme raporları ise Doçentlik Komisyonu tarafından incelenir. Buna göre; a) Asgari başvuru şartlarını sağlamadığı tespit edilen adayın doçentlik başvurusu Doçentlik Komisyonu tarafından iptal edilir." kuralı bulunmaktadır.

Bilimsel toplantıların genel amacı; söz konusu toplantılara, katılan bilim insanları ve akademisyenlerin kendi alanlarında veya ilgi duydukları yan alanlarda meydana gelen gelişmeleri, yenilikleri ve yapılan son çalışmaları görme ve tartışma imkânı sunmaktadır. Ayrıca bilimsel toplantılarda ortak ve benzer konularda çalışan bilim insanları bir araya gelerek, oluşturdıkları akademik ağlar (network) vasıtası ile çalışmış oldukları alanlardaki bilgi ve birikimlerini birbirlerine aktarabilmekte, yeni bilimsel ve kuramsal çalışmalarda birlikte hareket etme ve ortak çalışma imkânı sağlamaktadır. (doktrindeki bir esere atıf)

Dava konusu düzenleme ile bir bilimsel toplantıda sunulan çalışmanın doçentlik başvurusunda kullanılabilmesi için, ilgili toplantının bilimsel toplantının düzenleme komitesinde, kurum/ tüzel kişilik/ karar organı tarafından resmi olarak görevlendirilmiş üniversite/ enstitü/ bilimsel kurum/ branş derneği akademisyen temsilcisi bulunması zorunluluğu getirilmiştir.

Bu zorunluluk doçent adaylarının görevlendirilmiş akademisyen temsilcinin bulunmadığı toplantılarda yaptıkları çalışmalarını doçentlik başvurularında kullanmama sonucunu ortaya çıkarmaktadır. Ancak yukarıda aktarılan mevzuat hükümlerinin irdelenmesinden görüleceği üzere doçent adaylarının doçentlik başvurusu aşamasında sundukları çalışmaların, Üniversitelerarası Kurulca oluşturulan jüri tarafından bilimsel açıdan yeterli olup olmadığı yönünden incelendiği görülmektedir.

Bu durumda doçent adaylarının doçentlik unvanı almak amacıyla yaptıkları başvurularının içinde yer alan çalışmaların bilimsel yeterlilik açısından Üniversitelerarası Kurulca oluşturulan jüri tarafından denetlendiği gerçeği karşısında, dava konusu düzenleme ile bilimsel toplantının düzenleme komitesinde, kurum/ tüzel kişilik/ karar organı tarafından resmi olarak görevlendirilmiş üniversite/ enstitü/ bilimsel kurum/ branş derneği akademisyen temsilcisi bulunması zorunluluğu getirilmesinde kamu yararı ve hizmet gerekleri açısından hukuka uyarlık bulunmadığından davanın bu kısmı yönünden iptali gerektiği görüşüyle çoğunluk kararına katılmıyoruz.

KARŞI OY :

(XX)- Dava konusu düzenleme ile “9. Eğitim-Öğretim” bölümünde, bulunan şarta göre, adayların doçentlik başvurusunda bulunabilmesi için doktora eğitimini tamamladıktan sonra dönemlik programlarda dört farklı yarı yılda veya yıllık programlarda iki farklı yılda lisans/lisanüstü dersi vermiş olmaları gerekmektedir.

Hukukumuzda, takdir yetkisi, temel amacı faaliyetlerinde kamu yararını gerçekleştirmek olan idarenin belli bir konuda karar alıp almama yahut karar alma hususunda birden fazla seçenek arasında seçim yapma serbestisine sahip olması şeklinde tanımlanmaktadır. Düzenleyici işlemlerde idareye düzenleme yapma yetkisi veren üst normlarda düzenlemenin içeriği itibarıyla belli bir sınır çizilmemesi durumunda, idarenin takdir yetkisi söz konusu olmaktadır.

Anayasa Mahkemesi, kanun koyucunun düzenleme yapma konusunda takdir yetkisine sahip olduğu hallerde, yürürlüğe konulan kanunların Anayasa'ya uygunluk denetimi kapsamında verdiği kararlarda, kanun koyucunun kendisine tanınan takdir yetkisini anayasal sınırlar içinde adalet, hakkaniyet ve kamu yararı ölçütlerini göz önünde tutarak kullanması gerektiğini vurgulamaktadır (AYM, E:2015/109, K:2016/28, 7/4/2016).

Kanun koyucunun sahip olduğu takdir yetkisinin denetiminde Anayasa Mahkemesince de benimsenen bu görüşün, takdir yetkisi kapsamında türev (ikincil) nitelikte düzenleme yapan idarenin tesis ettiği düzenleyici işlemlerin yargısal denetiminde de kullanılacak ölçüt olarak dikkate alınması mümkündür. Bu çerçevede, kendisine düzenleme yapma yetkisi tanınan idarece, düzenlemenin içeriğini belirleme konusundaki takdir yetkisinin Anayasa ve diğer üst normların çizdiği sınırlar içerisinde adalet, hakkaniyet ve kamu yararı ölçütleri gözetilerek kullanılması gerekmektedir.

Dolayısıyla, takdir yetkisi kullanılarak ihdas edilen düzenleyici işlemlerin yargısal denetiminde, başta normlar hiyerarşisi olmak üzere yukarıda temas edilen ölçütlere göre düzenlemenin denetlenmesi gerektiği, takdir yetkisinin sınırsız olmadığı İdare Hukukunun bilinen ilkelerindendir.

Davalı idareler tarafından savunma dilekçelerinde, Eğitim-Öğretim başlığında getirilen lisans/lisanüstü ders verilmesi düzenlemesinin uzun bilimsel çalışmalar sonucu bilimsel kaliteyi artırmak amacıyla getirildiği, doçent unvanına sahip kişilerin sadece bilimsel araştırma faaliyeti değil eğitim-öğretim faaliyetide yürüttüğü, eğitim öğretim faaliyetinin öncelikle ders anlatmayı kapsayan bir alan olduğu savunulmaktadır.

Akademik kariyer basamakları kavramı incelendiğinde, lisans eğitimi ile başlayıp, lisansüstü ve doktora eğitimi ile devam eden ardından doçent ve profesör unvanı alınması ile sonuçlanan bir kavram karşımıza çıkmaktadır. Doçent unvanı alacak adayların öncelikle lisans, yüksek lisans ve doktora veya tıpta uzmanlık eğitimi tamamlamış olmaları gerekmektedir. Akademik kariyerin birikimsel olarak arttığı göz önüne alındığında doçent unvanı alacak kişilerden sadece lisans ve lisansüstü ders verme şartı aranmasının amacının bilimsel kaliteyi arttırmak olduğu anlaşılmıştır.

Bu durumda, dava konusu doçentlik başvuru şartlarında değişiklik yapılmasına dair Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı Genel Kurulu'nun 15/06/2023 tarihli ve 2023.10.183 sayılı (17/08/2023 tarihli güncellemeler dahil) kararının ekinde yer alan tabloların Eğitim-Öğretim başlığında “önlisans dersi vermiş olmak.” ibaresinin bulunmaması suretiyle eksik düzenleme bulunduğundan bahisle iptaline ilişkin kısmı yönünden de davanın reddine karar verilmesi oyu ile çoğunluk kararına katılmıyorum.